

Prevođenje najboljih dokaza u medicini na hrvatski jezik

Piše: prof. dr. sc. Livia PULJAK, dr. med.
Medicinski fakultet u Splitu

Hrvatski Cochrane ogranak dio je međunarodne neprofitne organizacije TheCochraneCollaboration, posvećene promicanju medicine utemeljene na dokazima. Glavna aktivnost Hrvatskog Cochrane ogranka je provođenje edukacije o sustavnim pregledima kao najboljim dokazima u medicini, jer takva istraživanja sažimaju najkvalitetnije medicinsko znanje za pojedina medicinska pitanja.

Pritom je naglasak na Cochrane sustavnim pregledima izrađenim prema strogim metodama neprofitne Cochrane kolaboracije, a koji se smatraju zlatnim standardom dokaza u medicini. No paralelno s time, još od početka svojeg postojanja Cochrane kolaboracija je htjela najbolje dokaze u medicini približiti i pacijentima pa svaki Cochrane sustavni sažetak ima uz stručni, komplicirani sažetak pun medicinske terminologije, i još jedan sažetak koji se naziva laički sažetak. Taj je laički sažetak obično dug 100-300 riječi, i napisan je jednostavnim jezikom tako da bi ga svatko trebao moći razumjeti. Međutim, kao i originalni Cochrane sustavni pregledi, ti se sažetci objavljuju na engleskom jeziku.

Stoga su volonteri Hrvatskog Cochrane ogranka 2012. g. počeli prevoditi laičke sažetke Cochrane sustavnih pregleda na hrvatski jezik. Za tu aktivnost dobivena su i dva projekta popularizacije znanosti od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, a u odabir sažetaka koji se prevode uključeno je i više udruga pacijenata.

Cochrane sažetci prevedeni na hrvatski jezik objavljuju se na mrežnim

stranicama same Cochrane knjižnice, a isto tako i na zasebnoj stranici koja se zove Cochrane sažetci. Ideja o posebnoj stranici koja sadrži same sažetke temelji se na pretpostavci da Cochrane knjižnica možda odbija laike kad tamo vide i stručni sažetak pun složenog medicinskog nazivlja.

U ožujku 2013. g. otvorena je i Facebook stranica koja se zove Hrvatski Cochrane ogranak i na kojoj se također objavljuju prevedeni Cochrane sažetci, a u trenutku pisanja ovog članka stranica broji 1698 pratitelja. Kako je laički sažetak kratki prikaz cilja i zaključaka pojedinog istraživanja pisan jednostavnim jezikom, bez složenih medicinskih izraza, za prevođenje takvog teksta ne treba savršeno poznavanje medicinskog engleskog već samo nešto dobre volje.

Aktivnost prevođenja odvijala se u početku sporadično, ovisno o raspoloživom vremenu volontera Hrvatskog Cochrane ogranka s Medicinskog fakulteta u Splitu, a onda su u srpnju 2014. g. pozvani svi koji žele pomoći u volonterskom prevođenju da se jave i u tome pomognu – studenti, zdravstveni radnici, pa i volonteri koji nemaju medicinsko obrazovanje.

Inicijativnom doc. dr. sc. Ane Poljičanin, dr. med. u prevođenje su uključeni i studenti Diplomskog studija fizioterapije s Odjela za zdravstvene studije Sveučilišta u Splitu. Radi se o vrlo pohvalnoj inicijativi koja se može uklopiti u obrazovanje tih fizioterapeuta o medicini utemeljenoj na dokazima te se oni kroz prevođenje jednog sažetka upoznaju s konceptom sustavnog pregleda i na taj ih se način može potaknuti da u svojoj praksi koriste najbolje dokaze iz znanstvene literature.

Svi koji žele mogu se i dalje javiti Hrvatskom Cochrane ogranku i pomoći u prevođenju Cochrane laičkih sažetaka. Ako dobro govorite engleski jezik i želite pomoći u prevođenju najboljih dokaza u medicini s engleskog na hrvatski jezik, javite se na adresu info@cochrane.hr. Dosad je objavljeno više od 6000 Cochrane sustavnih pregleda, a na hrvatski jezik ih je prevedeno tek oko 400; dakle, ima još mnogo posla za brojne entuzijaste koji podržavaju medicinu utemeljenu na dokazima.